

Zera Shimshon

by Rabbi Shimshon Chaim Nachmani zt"l

Published Mantua 1778*

Chapter XIX: Terumah (Ex. 25:1–27:19)

Essay 3. Understanding the three layers of Torah

מדרש רבה "ויקח ולי תרומה" הָדָא הוּא דְכָתִיב "כִּי לָקַח טוֹב" וְכוּ' "אֶל-מַעֲזָבוֹ" אֶת הַמָּקַח וְכוּ' יֵשׁ לָהּ אָדָם לֹקֵחַ מִקַּח יֵשׁ בּוֹ זָהָב אֵין בּוֹ כֶּסֶף יֵשׁ בּוֹ כֶּסֶף וְאֵין בּוֹ זָהָב, אֲבָל הַמָּקַח שְׁנַתְתִּי לָכֶם וְכוּ', יֵשׁ לָהּ אָדָם לֹקֵחַ שְׂדוֹת אֲבָל לֹא כְרָמִים וְכוּ', יֵשׁ לָהּ אָדָם לֹקֵחַ מִקַּח וּבְגֵי אָדָם אֵינָם יוֹדְעִים מַהוּ אֶלָּא מְשַׁכֵּר הַסְרָסוֹר נְתוּנָדַע מַה לָּקַח, כְּדֵּ הַתּוֹרָה אֵינּוּ יוֹדְעֵ מַהוּ אֶלָּא מְשַׁכֵּר שְׁלֵקַח מְשָׁה, שְׁנַאָמַר "וּמִשָּׁה לֹא-יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פְּנֵיו" וְכוּ' עכ"ל.

Midrash Rabbah:

“Speak unto the children of Israel, **that they take** [yikachu] [ויקחו] **for Me an offering**; of every man whose heart makes him willing, you shall take My offering.”¹ **That is what is written: “For I have given you a good lesson** [lekach] [לקח]; do not forsake My Torah.”² **“Do not forsake” the acquisition** [mikach] [המקח] that I gave to you. **You have a person who acquires an acquisition, there is gold in it but there is no silver in it, or there is silver in it but there is no gold in it. But the acquisition that I gave you**, there is silver in it, as it is stated: “The sayings of the L-rd are pure sayings, like silver purified,”³ and there is gold in it, as it is stated: “They are more desirable than gold, than quantities of fine gold.”⁴

There is a person who acquires fields but not orchards, orchards but not fields; but this acquisition, there are fields in it and there are orchards in it, as it is stated: “Your irrigated fields are an orchard of pomegranates.”⁵

You have a person who acquires an acquisition, but people do not know what it is. However, from the fee of the intermediary it is known what he acquired. So too, the Torah, people know what it is only from the reward that Moses received, as it is stated: “**Moses did not know that the skin of his face was radiant** as He spoke with him.”⁶

- Ex. Rabbah 33:1

* English translation: Copyright © 2026 by Charles S. Stein. Additional essays are available at <https://zstorah.com>

¹ Ex. 25:2.

² Prov. 4:2.

³ Ps. 12:7.

⁴ Ps. 19:11.

⁵ Song of Songs 4:13.

⁶ Ex. 34:29.

ובכפושט מדרש זה התמויה יש לומר שנודע שהתורה נחלקת לשלושה חלקים, חלק המעשה חלק העיון וחלק הסוד. וכנגד חלק המעשה אמר המדרש יש בו זהב ואין בו כסף יש בו כסף וכו', דמי שעושה איזו מצוה קנה לו עושר ונכות גדול לעולם הבא, וכל המצות מתן שכרן שנה, כדאמרין שקל הכתוב קלה שבקלות שילוח הקן עם חמורה שבחמורות פיבוד אב ואם לומר לה שקל מצוה ומצוה מתן שכרה אריכות ימים. אם כן כשאחד עושה מצוה אחת ונבירו מצוה אחרת לא יאמר אחד אני עשיתי החמורה יהיה לי זהב ואתה עשית הקלה יהיה לך כסף, דהיינו שכר מרובה ושכר מעט, אלא כלן שוות ושכרן מרובה, כדתנן הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות.

In the plain meaning of this puzzling Midrash, it may be said that it is known that the Torah is divided into three parts: the part of action, the part of analytical study, and the part of the esoteric secret. Corresponding to the part of action, the Midrash says: “there is gold in it but there is no silver in it, or there is silver in it but there is no gold in it,” meaning that one who performs some commandment acquires for himself great wealth and merit for the World-to-Come, and all the commandments have equal reward. As it is said: Scripture equated the easiest commandment—sending away the mother bird—with the most difficult—honoring father and mother—to tell you that for each and every commandment, its reward is length of days.⁷ If so, when one person performs one commandment and his fellow another, one should not say, “I did the most difficult one; I will have gold, and you did the easiest one; you will have silver,” that is, an abundant reward and a lesser reward. Rather, all are equal and their reward is abundant, as we learned: Be careful with an easy commandment as with a difficult one, for you do not know the reward of the commandments.⁸

וכנגד חלק העיון שאדם מחדש ומוציא פרפראות לחכמה הוי דומיא דשדות וכרמים שגם הם מוציאים פרי. ויש ארצות ראויות לזריעה ואין ראויות לנטיעה ויש להפך. אבל בעיון התורה מי שמעיין בה מחדש בה כל מיני חידושין ונוטע התורה בזכרונו, פי הפלפול מקנים הזכרון, כדאמר ליה ר' חנינא לר' חייא דאי חס ושלום משתכחה תורה מישראל מהדרנא לה מפלפולי. ובחידושים צריך שני דברים עקרים, זכרון טוב מכל מה שקלמד, ושקל ישר לעיין ולהבין דבר מתוך דבר דהיינו ממש כמו שדות וכרמים, שצריך שהארץ תהיה ראויה וגם הנטיעה תהיה ממין הענבה הטובה.

Corresponding to the part of analysis, whereby a person innovates and brings forth delicacies of wisdom, this is comparable to fields and vineyards, which also produce fruit. There are lands fit for sowing and not fit for planting, and there are the reverse. But in the study of the Torah, one who examines it innovates within it all kinds of insights and plants the Torah in his memory, for dialectical analysis preserves memory. As Rabbi Chanina said to Rabbi Chiya: If, Heaven forbid, the Torah were to be forgotten from Israel, I would restore it through my dialectic analysis.⁹ In innovations, two essential things are needed: good memory of all that one has learned, and straight intellect to analyze and to understand one

⁷ Deut. Rabbah 6:2.

⁸ Pirkei Avot 2:1.

⁹ Ketubot 103b.

thing from another. That is precisely like fields and vineyards, which require that the land be suitable and that the planting be of the good species of grape.

וכנגד חלק הסוד אמר יש לה אדם לוקח מקח ואין אדם יודע מהו, נאפילו מי שיודע הסודות, כמה דברים נשארים ממנו נעלמים שאי אפשר לפה לדבר, אלא שמי שזוכה מבין מדעתו, שמן השמים מאירים נשמתו כדי שישגי בשכלו לדברים סתומים, וזה מוכח מקרני ההוד שזכה משה, כי זכה לחמשים שצרי בינה וזכה לאורה.

Corresponding to the part of the esoteric secret, it says: you find a person who purchases an item and no one knows what it is—for even one who knows the esoteric secrets, many things remain hidden from him that the mouth cannot speak. Rather, one who merits understands of his own accord, for from Heaven they illuminate his soul so that he apprehends with his intellect hidden matters. This is proven from the rays of splendor that Moses merited,¹⁰ for he merited the fifty gates of understanding and merited illumination.

ואחר זה נתרץ קושיא אחרת בתחלת המדרש אל-תעזבו את המקח שנשמתו לכם, וקשה איה סלקא דעתך לומר שיעזבוהו. ויש לומר שבא להשמיענו שאינו דומה שחר של מי שעושה מצוה אחת בשנה למי שעושה אותה בכל יום, וכן מי שרודף אחר המצוות יהיה לו שחר יותר אף על הרדיפה, ומי שלא יתמיד בעיון לא יחדש כמו מי שתמיד עוסק בה, ומי שאינו משתדל להשיג בסודות התורה לא ישיגם. משום הדין מזהיר ואומר אל-תעזבו אפילו רגע אחת התורה שנשמתו לכם, שאם תהיו מתרפים בה לא תמצאו בה הטוב שהבטחתי לכם, וזהו "כי לקח טוב" וכו'.

After this, another difficulty at the beginning of the Midrash is resolved: “Do not abandon the acquisition that I have given you.” A difficulty is: How could it enter one’s mind to say that they would abandon it? It may be said that it comes to inform us that the reward of one who performs a commandment once a year is not comparable to that of one who performs it every day. Likewise, one who pursues the commandments will have greater reward even for the pursuit. Also, one who does not persist in study will not innovate like one who constantly engages in it. Also, one who does not strive to attain the secrets of the Torah will not attain them. Therefore [the Midrash] warns and says: Do not abandon, even for a single moment, the Torah that I have given you; for if you become lax in it, you will not find in it the good that I promised you—and this is “For I have given you a good lesson; do not forsake My Torah.”

The *Zera Shimshon* deciphers the Midrashic metaphors as a comprehensive map of Torah engagement: Gold and silver represent action, the world of mitzvot, where “difficult” and “easy” deeds are equal, ensuring an abundant reward for all. Fields and vineyards represent *iyun*, analytical study, where intellectually “planting” and “plowing” through dialectic analysis preserve memory and produce the “fruit” of *chidushim*, novel Torah thoughts. The unknown acquisition represents *sod*, the esoteric secret that remains “hidden” even to the learned, requiring Divine illumination of the soul to truly apprehend.

* * *

¹⁰ Cf. Ex. 34:29.